Judikatūras krājums

VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2013. gada 16. septembrī*

Konkurence — Aizliegtas vienošanās — Beļģijas, Vācijas, Francijas, Itālijas, Nīderlandes un Austrijas vannas istabu aprīkojuma tirgi — Lēmums, ar kuru konstatēts LESD 101. panta un EEZ līguma 53. panta pārkāpums — Cenas paaugstinājumu saskaņošana un konfidenciālas komercinformācijas apmaiņa — Vienots pārkāpums

Lieta T-378/10

Masco Corp. , Teilora [*Taylor*], Mičigana (Amerikas Savienotās Valstis),

Hansgrohe AG , Šiltaha [*Schiltach*] (Vācija),

Hansgrohe Deutschland Vertriebs GmbH , Šiltaha,

Hansgrohe Handelsgesellschaft mbH , Vīnerneidorfa [*Wiener Neudorf*] (Austrija),

Hansgrohe SA/NV , Brisele (Beļģija),

Hansgrohe BV , Vestknolendama [*Westknollendam*] (Nīderlande),

Hansgrohe SARL , Antonī [*Antony*] (Francija),

Hansgrohe SRL , Villanovadasti [*Villanova d'Asti*] (Itālija),

Hüppe GmbH , Bādcvišenāne [*Bad Zwischenahn*] (Vācija),

Hüppe Ges.mbH , Laksenburga [*Laxenburg*] (Austrija),

Hüppe Belgium SA , Voluve Sentetjēna [*Woluwé Saint-Étienne*] (Beļģija),

Hüppe BV , Alblaserdama [*Alblasserdam*] (Nīderlande),

ko pārstāv *D. Schroeder*, *S. Heinz*, advokāti, un *J. Temple Lang*, *solicitor*,

prasītāji,

pret

Eiropas Komisiju, ko pārstāv *F. Castillo de la Torre* un *F. Ronkes Agerbeek*, pārstāvji, kuriem palīdz *B. Kennelly*, *barrister*,

atbildētāja,

* Tiesvedības valoda – angļu.

par prasību daļēji atcelt Komisijas 2010. gada 23. jūnija Lēmuma C(2010) 4185, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar LESD 101. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/39092 – Vannas istabu aprīkojums [un armatūra]) 1. pantu, ciktāl Komisija tajā ir secinājusi, ka prasītāji bija piedalījušies vienotā un saliktā pārkāpumā vannas istabu aprīkojuma nozarē.

VISPĀRĒJĀ TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētāja I. Pelikānova [*I. Pelikánová*], tiesneši K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] (referente) un M. van der Vaude [*M. van der Woude*],

sekretārs N. Rozners [*N. Rosner*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2012. gada 28. februāra tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

Tiesvedības priekšvēsture

1 Ar 2010. gada 23. jūnija Lēmumu C(2010) 4185, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar LESD 101. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/39092 – Vannas istabu aprīkojums [un armatūra]) (turpmāk tekstā – "apstrīdētais lēmums") Eiropas Komisija konstatēja LESD 101. panta 1. punkta un Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu (EEZ) 53. panta pārkāpuma esamību vannas istabu aprīkojuma nozarē. Šis pārkāpums, kurā esot piedalījušies 17 uzņēmumi, esot noticis dažādos laikposmos starp 1992. gada 16. oktobri un 2004. gada 9. novembri un esot izpaudies kā pret konkurenci vērstu nolīgumu vai saskaņotu darbību kopums Beļģijas, Vācijas, Francijas, Itālijas, Nīderlandes un Austrijas teritorijā (apstrīdētā lēmuma preambulas 2. un 3. apsvērums un 1. pants).

2 Precīzāk, Komisija apstrīdētajā lēmumā norādīja, ka konstatēto pārkāpumu veidojot, pirmkārt, minēto vannas istabu aprīkojuma ražotāju īstenotā ikgadējo cenu paaugstinājumu un citu tarifikācijas elementu saskaņošana, kas esot notikusi regulārajās nacionālo profesionālo apvienību ietvaros rīkotajās sanāksmēs, otrkārt, cenu noteikšana vai saskaņošana saistībā ar īpašiem notikumiem, tādiem kā izejvielu cenu paaugstināšana, euro ieviešana, kā arī ceļu nodevu ieviešana, un, treškārt, konfidenciālās komercinformācijas izpaušana un apmaiņa. Komisija turklāt konstatēja, ka cenu noteikšana vannas istabu aprīkojuma nozarē esot notikusi atbilstoši ikgadējiem cikliem. Šajā ziņā ražotāji esot noteikuši savus cenrāžus, kas parasti bija spēkā gada laikā un esot bijuši pamats komerciālajām attiecībām ar vairumtirgotājiem (apstrīdētā lēmuma preambulas 152.–163. apsvērums).

3 Preces, uz kurām attiecās aizliegtā vienošanās, ir vannas istabu aprīkojums, kurš attiecas uz vienu no trim šādām preču apakšgrupām: sanitārtehnikas izstrādājumi, dušas nodalījumi un piederumi, kā arī keramikas izstrādājumi (turpmāk tekstā – "trīs preču apakšgrupas") (apstrīdētā lēmuma preambulas 5. un 6. apsvērums).

4 *Masco Corp.*, kas ir ASV uzņēmums, un tā Eiropas meitasuzņēmumi, tostarp, pirmkārt, *Hansgrohe AG*, kas ražo sanitārtehnikas izstrādājumus, un, otrkārt, *Hüppe GmbH*, kas ražo dušas nodalījumus, turpmāk tekstā kopā tiks saukti par "prasītājiem". To darbības attiecas vienīgi uz divām no trīs preču apakšgrupām, proti, uz sanitārtehnikas izstrādājumiem un dušas nodalījumiem un piederumiem (apstrīdētā lēmuma preambulas 14. apsvērums).

5 2004. gada 15. jūlijā prasītāji informēja Komisiju par aizliegtu vienošanos vannas istabu aprīkojuma nozarē un lūdza piemērot atbrīvojumu no naudas sodiem atbilstoši Komisijas Paziņojumam par atbrīvojumu no sodanaudas [naudas soda] un sodanaudas [naudas soda] samazināšanu karteļu gadījumos (OV 2002, C 45, 3. lpp.; turpmāk tekstā – "2002. gada paziņojums par sadarbību") vai, ja tas netiktu piemērots, samazināt tiem uzliktā naudas soda apmēru. 2005. gada 2. martā Komisija atbilstoši 2002. gada paziņojuma par sadarbību 8. punkta a) apakšpunktam un 15. punktam pieņēma lēmumu par nosacītu atbrīvojumu no naudas sodiem par labu prasītājiem (apstrīdētā lēmuma preambulas 126.–128. apsvērums).

6 2010. gada 23. jūnijā Komisija pieņēma apstrīdēto lēmumu.

7 Apstrīdētajā lēmumā Komisija uzskatīja, ka šā sprieduma 2. punktā aprakstītās darbības esot daļa no vispārēja plāna, kura mērķis esot ierobežot konkurenci starp minētā lēmuma adresātiem un kuram esot tāda vienota un turpināta pārkāpuma pazīmes, kura piemērošanas joma iekļaujot šā sprieduma 3. punktā minētās trīs preču apakšgrupas un attiecoties uz Beļģijas, Vācijas, Francijas, Itālijas, Nīderlandes un Austrijas teritoriju (apstrīdētā lēmuma preambulas 778. un 793. apsvērums) (turpmāk tekstā – "konstatētais pārkāpums"). Šajā ziņā tā tostarp ir uzsvērusi, ka minētās darbības atbilda pastāvīgajam paraugam, kas sešās dalībvalstīs, kurās tika veikta Komisijas izmeklēšana, esot bijis viens un tas pats (apstrīdētā lēmuma preambulas 778. un 793. apsvērums). Tāpat tā norādīja, ka pastāvot nacionālas profesionālas apvienības, kuras attiecas uz visām trim preču apakšgrupām un kuras tā nosauca par "saskaņošanas struktūrām", nacionālas profesionālas apvienības, kas ietver dalībniekus, kuri darbojas ar vismaz divām no šīm trim preču apakšgrupām, un ko tā nosauca par "daudzpreču apvienībām", kā arī specializētas apvienības, kas ietver dalībniekus, kuri darbojas ar vienu no šīm trim preču apakšgrupām (apstrīdētā lēmuma preambulas 796. un 798. apsvērums). Visbeidzot tā konstatēja, ka pastāvot centrāla uzņēmumu grupa, kuri esot piedalījušies aizliegtajā vienošanās dažādās dalībvalstīs un saskaņošanas struktūru un daudzpreču apvienību ietvaros (apstrīdētā lēmuma preambulas 796. un 797. apsvērums).

8 Apstrīdētā lēmuma 1. pantā Komisija uzlika sodus 17 uzņēmumiem par LESD 101. panta un EEZ līguma 53. panta pārkāpumu laikposmos, kas attiecībā uz prasītājiem aptver periodu no 1992. gada 16. oktobra līdz 2004. gada 9. novembrim.

9 Apstrīdētā lēmuma 2. panta 1. punktā Komisija norādīja, ka tā neuzliek naudas sodu prasītājiem.

Tiesvedība un lietas dalībnieku prasījumi

10 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2010. gada 7. septembrī, prasītāji cēla šo prasību.

11 Pamatojoties uz tiesneša referenta ziņojumu, Vispārējā tiesa (ceturtā palāta) nolēma sākt mutvārdu procesu.

12 Lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumi un to atbildes uz Vispārējās tiesas uzdotajiem mutvārdu jautājumiem tika uzklausīti 2012. gada 28. februāra tiesas sēdē.

13 Prasītāju prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— daļēji atcelt apstrīdētā lēmuma 1. pantu, ciktāl Komisija tajā ir secinājusi, ka prasītāji bija piedalījušies vienotā pārkāpumā vannas istabu aprīkojuma nozarē;

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanas izdevumus.

14 Komisijas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— noraidīt šo prasību;

— piespriest prasītājiem atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Juridiskais pamatojums

15 Savas prasības atbalstam prasītāji izvirza vienīgo pamatu, apgalvojot, ka Komisija esot kļūdaini secinājusi, ka tie bija piedalījušies vienotā pārkāpumā vannas istabu aprīkojuma nozarē.

16 Komisija apstrīd prasītāju argumentus.

17 Ir jānorāda, ka sava vienīgā prasības pamata atbalstam prasītāji būtībā izvirza divus galvenos iebildumus, saskaņā ar kuriem, pirmkārt, Komisija esot pieļāvusi kļūdas attiecībā uz nosacījumiem, kas ļauj secināt par vienota pārkāpuma esamību un uzņēmumu dalību šādā pārkāpumā. Otrkārt, faktiskie apstākļi, kas būtu jāņem vērā, neļaujot secināt, ka aplūkojamajā lietā ir bijis izdarīts vienots pārkāpums, kurā būtu piedalījušies prasītāji. Šajos apstākļos Vispārējā tiesa uzskata par piemērotu šos divus iebildumus izskatīt atsevišķi.

Par pirmo iebildumu – kļūdām, kas esot pieļautas, nosakot vienota pārkāpuma esamības un uzņēmumu dalības šādā pārkāpuma nosacījumus

18 Prasītāji norāda, ka Komisija esot pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā. Proti, nosacījumi, kurus tā izmantojusi apstrīdētajā lēmumā, lai konstatētu vienota pārkāpuma esamību un uzņēmumu dalību šādā pārkāpumā, atšķiroties no nosacījumiem, kas izrietot no Komisijas lēmumpieņemšanas prakses un judikatūras. Līdz ar to Komisija esot pārkāpusi arī pārskatāmības, tiesiskās noteiktības un vienlīdzīgas attieksmes principus.

19 Komisija šos argumentus apstrīd.

20 Ir jāatgādina, ka ar LESD 101. panta 1. punktu ir aizliegti nolīgumi un saskaņotas darbības uzņēmumu starpā, kuru mērķis vai sekas ir vērstas pret konkurenci un kuras var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm.

21 EKL 101. panta 1. punkta pārkāpums var izrietēt ne tikai no nolīgumiem un saskaņotām darbībām, kas ir izolēti un kas jāsoda kā atsevišķi pārkāpumi, bet arī no darbību virknes vai turpinātas rīcības tādējādi, ka to sastāvdaļas var pamatoti tikt uzskatītas par vienotu pārkāpumu veidojošiem elementiem (šajā ziņā skat. Tiesas 2004. gada 7. janvāra spriedumu apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland* u.c./Komisija, *Recueil*, I-123. lpp., 258. punkts un tajā minētā judikatūra).

22 Pirmkārt, saistībā ar vienota pārkāpuma esamības konstatēšanu Komisijai ir jāpierāda, ka attiecīgie nolīgumi vai saskaņotās darbības, lai gan tie attiecas uz atšķirīgām precēm, pakalpojumiem vai teritorijām, tomēr iekļaujas kopējā plānā, ko attiecīgie uzņēmumi apzināti īsteno, lai sasniegtu vienotu pret konkurenci vērstu mērķi (šajā ziņā skat. iepriekš 21. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 258. un 260. punkts, un Vispārējās tiesas 2008. gada 8. jūlija spriedumu lietā T-54/03 *Lafarge*/Komisija, Krājumā nav publicēts, 482. punkts).

23 Papildinātības saiknes starp nolīgumiem vai saskaņotām darbībām ir objektīvi liecinājumi par to, ka pastāv kopējais plāns. Šādas saiknes pastāv, ja ar minētajiem nolīgumiem vai saskaņotajām darbībām ir paredzēts tikt galā ar vienu vai vairākām normālas konkurences sekām un ja tie ar savu mijiedarbību

sekmē vienota pret konkurenci vērstā mērķa sasniegšanu. Šajā ziņā Komisijai ir jāpārbauda visi faktiskie apstākļi, kas varētu pierādīt vai likt apšaubīt minētā kopējā plāna pastāvēšanu (šajā ziņā skat. iepriekš 22. punktā minēto Vispārējās tiesas spriedumu lietā *Lafarge*/Komisija, 482. punkts, un Vispārējās tiesas 2010. gada 28. aprīļa spriedumu lietā T-446/05 *Amann & Söhne* un *Cousin Filterie*/Komisija, Krājums, II-1255. lpp., 92. punkts un tajā minētā judikatūra).

24 Otrkārt, saistībā ar uzņēmuma dalības vienotā pārkāpumā konstatēšanu ir jāatgādina, ka Komisijai ir jāpierāda, ka minētais uzņēmums ar savu paša rīcību ir vēlējies sekmēt vienota mērķa, kas bija visiem dalībniekiem, sasniegšanu un ka tas zināja par pārkāpjošo rīcību, ko citi uzņēmumi iecerējuši vai īstenojuši, lai sasniegtu šo pašu mērķi, vai ka tas varēja šo rīcību saprātīgi paredzēt un bija gatavs uzņemties ar to saistīto risku (šajā ziņā skat. iepriekš 21. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 83. punkts).

25 Uzņēmums var būt tiešā veidā piedalījies visās pret konkurenci vērstajās darbībās, kuras veido vienotu pārkāpumu, un šādā gadījumā Komisijai ir tiesības to atzīt par atbildīgu par visām šīm darbībām un tādējādi – par minēto pārkāpumu kopumā. Uzņēmums var arī būt tieši piedalījies tikai daļā vienoto pārkāpumu veidojošo pret konkurenci vērsto darbību, bet tas var zināt par visām pārkāpjošajām darbībām, ko iecerējuši vai īstenojuši pārējie aizliegtās vienošanās dalībnieki to pašu mērķu labā, vai arī tas var saprātīgi tās paredzēt un būt gatavs uzņemties ar tām saistītu risku. Šādā gadījumā Komisijai arī ir tiesības šo uzņēmumu atzīt pat atbildīgu par visām pret konkurenci vērstajām darbībām, kas veido šādu pārkāpumu, un tādējādi – par šo pārkāpumu kopumā.

26 Turpretim, ja uzņēmums ir tiešā veidā piedalījies vienā vai vairākās pret konkurenci vērstajās darbībās, kuras veido vienotu pārkāpumu, bet nav pierādīts, ka ar savu paša rīcību šis uzņēmums bija vēlējies sekmēt pārējo aizliegtās vienošanās dalībnieku iecerēto kopīgo mērķu īstenošanu un ka tas zināja par visām minēto dalībnieku iecerētajām vai īstenotajām pārkāpjošajām darbībām šo pašu mērķu īstenošanai vai ka tas varēja saprātīgi tās paredzēt un bija gatavs uzņemties ar tām saistītu risku, Komisijai ir tiesības to atzīt pat atbildīgu tikai par darbībām, kurās tas ir piedalījies tiešā veidā, un par pārējo dalībnieku iecerētajām vai īstenotajām darbībām to mērķu, ko tas vēlējies sasniegt, īstenošanai, ja ir pierādīts, ka tas par tām zināja vai varēja saprātīgi tās paredzēt un bija gatavs uzņemties ar tām saistītu risku.

27 Aplūkojamajā lietā, pirmkārt, runājot par vienota pārkāpuma pastāvēšanas nosacījumiem, ir jākonstatē, ka Komisija, pamatojoties uz judikatūru, apstrīdētā lēmuma preambulas 786. apsvērumā ir secinājusi, ka "vienota pārkāpuma jēdziens aptver tieši tādu situāciju, kad vairāki uzņēmumi ir piedalījušies pārkāpumā, ko veido turpināta rīcība, kura vērsta uz vienu ekonomisku mērķi, lai izkropļotu konkurenci", un ka "sinerģijas un papildinātības esamība starp dažādām darbībām ir objektīvi liecinājumi par šā veida vispārējā plāna pastāvēšanu".

28 Otrkārt, saistībā ar dalības vienotā pārkāpumā konstatēšanu Komisija, atsaucoties uz judikatūru, apstrīdētā lēmuma preambulas 789. apsvērumā ir norādījusi:

"Tas vien, ka katram aizliegtās vienošanās dalībniekam var būt loma, kas atbilst tā konkrētajai situācijai, neizslēdz tā atbildību par pārkāpumu kopumā, it īpaši par darbībām, ko veikuši citi dalībnieki, bet ar to pašu prettiesisko mērķi un ar tām pašām pret konkurenci vērstām sekām. Uzņēmums, kas piedalās kopīgajā prettiesiskajā rīcībā ar darbībām, kuras sekmē kopīga mērķa sasniegšanu, tāpat ir atbildīgs – attiecībā uz visu tā dalības kopīgajā rīcībā laikposmu – par citu dalībnieku darbībām tā paša pārkāpuma ietvaros. Tas tā ir gadījumā, ja ir pierādīts, ka attiecīgais uzņēmums zināja par citu dalībnieku prettiesisko rīcību vai ka tas varēja sapratīgi to paredzēt un bija gatavs uzņemties ar to saistītu risku."

29 Ņemot vērā šā sprieduma 27. un 28. punktā izklāstītos Komisijas apsvērumus, ir jānorāda, ka Komisija nav ne pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, ne pārkāpusi pārskatāmības, tiesiskās noteiktības un vienlīdzīgas attieksmes principus. Proti, nosacījumi, uz kuriem tā ir norādījusi apstrīdētā lēmuma

preambulas 786. un 789. apsvērumā kā uz nosacījumiem, kuriem ir jābūt izpildītiem, lai konstatētu vienota pārkāpuma esamību un uzņēmumu dalību šādā pārkāpumā, atbilst tiem, kas nostiprināti šā sprieduma 21.–26. punktā atgādinātajā judikatūrā.

30 Pārējie šajā ziņā prasītāju izvirzītie argumenti nevar atspēkot iepriekš 29. punktā izdarīto konstatējumu.

31 Pirmām kārtām prasītāju arguments, ka Komisija esot kļūdaini norādījusi, ka vienota pārkāpuma kvalifikācija ir atkarīga no jautājuma par to, vai uzņēmumiem ir bijis "kopīgs nodoms", ir jānoraida kā nepamatots. Vispirms no šā sprieduma 27. punktā citētā apstrīdētā lēmuma preambulas 786. apsvēruma izriet, ka Komisija ir tieši atsaukusies uz nosacījumu par "vispārējā plāna" esamību, kas ir sinonīms "kopējā plāna" esamībai, lai noteiktu, vai pret konkurenci vērstās darbības ir bijušas vienota pārkāpuma daļa. Turklāt, lai gan ir taisnība, ka iebildumu rakstā Komisija atsaucas uz to, ka, lai varētu tikt konstatēts vienots pārkāpums, būtu jāpastāv attiecīgo uzņēmumu "kopīgam nodomam", tomēr gan no atbildes uz repliku, gan no tiesas sēdē Komisijas sniegtajiem apsvērumiem nepārprotami izriet, ka tās ieskatā vienots pārkāpums pastāv tikai tad, ja dalībnieki īsteno kopējo plānu, kāds tas izriet no "kopīga nodoma". Tātad ne apstrīdētajā lēmumā ietvertie Komisijas vērtējumi attiecībā uz vispārējā plāna esamību, ne arī interpretācija, ko tā sniegusi savos procesuālajos rakstos attiecībā uz šiem vērtējumiem, nav kļūdaini.

32 Otrām kārtām prasītāju arguments, ka, lai pastāvētu vienots pārkāpums, esot jābūt izpildītiem četriem nosacījumiem, proti, pirmkārt, vispārējā plāna esamībai, otrkārt, papildinātības saiknei starp attiecīgiem nolīgumiem un saskaņotām darbībām, treškārt, uzņēmumu, kas piedalās šajās darbībās, identiskumam un, ceturtkārt, tam, ka attiecīgie uzņēmumi apzinās, ka tie sekmē kopīgu mērķi, ir jānoraida kā daļēji nepamatots. Proti, kā tas izriet no šā sprieduma 22. punktā minētās judikatūras un kā to atzinuši prasītāji, tiesas sēdē atbildot uz Vispārējās tiesas jautājumiem, ir taisnība, ka, lai konstatētu vienota pārkāpuma esamību, ir jābūt izpildītiem pirmajam, otrajam un ceturtajam prasītāju minētajam nosacījumam. Turpretim uzņēmumu, kas piedalās attiecīgajās prettiesiskajās darbībās, identiskums ir vienīgi viens no liecinājumiem, ko var ņemt vērā Komisija, nosakot, vai pastāv kopējais plāns vai atsevišķi pārkāpumi (šajā ziņā skat. iepriekš 23. punktā minēto spriedumu lietā *Amann & Söhne* un *Cousin Filterie*/Komisija, 99. punkts).

33 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, pirmais prasītāju iebildums ir noraidāms kā nepamatots.

Par otro iebildumu attiecībā uz kļūdām faktisko apstākļu novērtēšanā, kā rezultātā pārkāpums tika kvalificēts kā vienots un tika konstatēta prasītāju dalība minētajā pārkāpumā

34 Prasītāji būtībā norāda, ka šīs lietas apstākļi, tos izvērtējot kopumā, nevarēja ļaut Komisijai konstatēt vienota pārkāpuma esamību un to dalību šajā pārkāpumā. Tie uzskata, ka aplūkojamajā lietā Komisija neesot ņēmusi vērā vairākus objektīvus liecinājumus, kādi tie ir identificēti pašas Komisijas lēmumpieņemšanas praksē un judikatūrā, kuru dēļ tai esot bijis jākonstatē, ka [attiecīgās] prettiesiskās darbības nebija daļa no vienota pārkāpuma. Šie liecinājumi tostarp izrietot no tā, ka trīs preču apakšgrupas piederot pie atšķirīgiem preču tirgiem, kas neesot ne saistīti, ne līdzīgi, ka neviens no dalībniekiem neveicot darbības, kas attiektos uz katru no trim preču apakšgrupām, ka absolūts minēto dalībnieku vairākums esot piedalījies prettiesiskajās darbībās, kas skar tikai vienu no trim preču apakšgrupām, ka minēto darbību īstenošanas laikposmi esot atšķirīgi un ka neesot pastāvējusi neviena centrālā organizācija vai komplekss tīkls, kas saistītu attiecīgās profesionālās apvienības.

35 Komisija apstrīd šos argumentus.

36 Kā izriet no šā sprieduma 23. punktā minētās judikatūras, lai noskaidrotu, vai vienota pārkāpuma esamības nosacījumi ir izpildīti, ir jāņem vērā visi katra attiecīgā gadījuma faktiskie apstākļi. Līdz ar to vispirms ir jāizklāsta apstrīdētajā lēmumā ietvertais Komisijas vērtējums, kas tai lika secināt vienota

pārkāpuma, kurā piedalījušies prasītāji, esamību (skat. tālāk 37.–51. punktu), un pēc tam jāpārbauda, vai prasītāji ir snieguši pierādījumus tam, ka Komisija šajā ziņā ir pieļāvusi kļūdu vērtējumā (skat. tālāk 52.–124. punktu).

37 No vienas puses, ir jānorāda, ka novērtējums, kura rezultātā Komisija ir konstatējusi vienota pārkāpuma esamību vannas istabu aprīkojuma nozarē un prasītāju dalību šajā pārkāpumā, apstrīdētajā lēmumā iedalāms divās daļās.

38 Pirmām kārtām, Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 792. un 793. apsvērumā ir norādījusi, ka attiecīgo uzņēmumu īstenotās prettiesiskās darbības liecina par vienota pārkāpuma esamību.

39 Saistībā ar konkrētajā gadījumā apgalvotā vienotā pārkāpuma apjomu Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 793.–795. apsvērumā ir izdarījusi šādus četrus konstatējumus. Pirmkārt, minētais pārkāpums attiecoties uz trim preču apakšgrupām vismaz sešu dalībvalstu teritorijā, proti, Beļģijā, Vācijā, Francijā, Itālijā, Nīderlandē un Austrijā. Otrkārt, šis pārkāpums ilga no vismaz 1992. gada 16. oktobra līdz 2004. gada 9. novembrim. Treškārt, konstatēto pārkāpumu veidoja pret konkurenci vērstu darbību virkne, "kas liecina par noteiktu rīcības veidu ar kopīgo mērķi ierobežot konkurenci attiecībā uz cenām vannas istabu aprīkojuma nozarē". Ceturtkārt, centrālā grupa no astoņiem uzņēmumiem, ko veidoja prasītāji un *Grohe Beteiligungs GmbH* (turpmāk tekstā – "*Grohe*"), *American Standard Inc.* (turpmāk tekstā – "*Ideal Standard*"), *Hansa Metallwerke AG* (turpmāk tekstā – "*Hansa*"), *Sanitec Europe Oy* (turpmāk tekstā – "*Sanitec*"), *Duscholux GmbH & Co*, *Duravit AG* un *Villeroy & Boch AG*, piedalījās konstatētajā pārkāpumā tiešā, noteicošā un turpinātā veidā.

40 Runājot par konkrētiem elementiem, kas likuši tai secināt vienota pārkāpuma esamību šajā lietā, Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 796. apsvērumā ir norādījusi desmit faktorus, kas tiks izklāstīti šā sprieduma 41.–51. punktā.

41 Pirmkārt, runājot par uzņēmumiem, kas izdarījuši vienotu pārkāpumu, centrālā grupa no astoņiem uzņēmumiem esot piedalījušies koluzīvajos pasākumos visās sešās attiecīgajās dalībvalstīs vai dažās no tām un bijusi daļa no saskaņošanas struktūras, kura attiecās vismaz uz trim preču apakšgrupām. Prasītāji, *Grohe*, *Duscholux*, *Villeroy & Boch*, *Sanitec* un *Hansa* cita starpā esot piedalījušies šādu saskaņošanas struktūru sanāksmēs: *IndustrieForum Sanitär* (turpmāk tekstā – "*IFS*") Vācijā, *Arbeitskreis Sanitär Industrie* (turpmāk tekstā – "*ASI*") Austrijā un *Sanitair Fabrikanten Platform* (turpmāk tekstā – "*SFP*") Nīderlandē (apstrīdētā lēmuma preambulas 796. apsvēruma pirmais ievilkums un 797. apsvērums un minētā lēmuma 1077. zemsvītras piezīme).

42 Otrkārt, runājot par uzņēmumu koordināciju savā starpā, kopumā astoņās apvienībās esot piedalījušies vismaz divu no trim preču apakšgrupām ražotāji. Vispirms esot pastāvējušas trīs saskaņošanas struktūras. Tālāk esot pastāvējušas daudzpreču apvienības Itālijā, t.i., *Euroitalia* un *Michelangelo*, un Beļģijā, tādas kā *Amicale du sanitaire*, kā arī grupa *Home Comfort Team* (turpmāk tekstā – "*HCT*"). *HCT* esot mēģinājusi paplašināt savas darbības, tās attiecinot uz trim preču apakšgrupām, precizējot tātad, ka tās attiecās uz divām apakšgrupām. Visbeidzot, bieži esot bijuši gadījumi, kad apspriedes attiecībā uz vairākām no trim preču apakšgrupām notika specializēto apvienību ietvaros, piemēram, divās Vācijas keramikas izstrādājumu apvienību *Fachverband Sanitär-Keramische Industrie* (turpmāk tekstā – "*FSKI*") un *Arbeitsgemeinschaft Sanitärarmaturenindustrie* (turpmāk tekstā – "*AGSI*") sanāksmēs, kuras rīkotas 2002. un 2003. gadā un kuru laikā dalībnieki apsprieda arī sanitārtehnikas izstrādājumu cenu paaugstinājumus. Turklāt divpusējā saziņā starp uzņēmumiem liecinot, ka trīs preču apakšgrupas bija cieši saistītas. Piemēram, viens no *Hansgrohe* vadītājiem esot atzinis, ka vienmēr bija mēģinājis iegūt ne tikai informāciju par cenām no saviem konkurentiem, bet arī informāciju par nozari kopumā, lai viņš varētu pieņemt savus lēmumus "drošākā veidā". Ņemot vērā šīs sanāksmes un saziņu, Komisija uzskata, ka attiecīgie ražotāji, lai nodrošinātu ieviestā mehānisma efektivitāti vai konstatētu tā neefektivitāti, bija uzskatījuši par nepieciešamu savās komerciālajās

interesēs saskaņot to attiecīgus cenu paaugstinājumus kopējā ietvarā (apstrīdētā lēmuma preambulas 796. apsvēruma pirmais ievilkums, 798.–802. un 813. apsvērums un minētā lēmuma 1104. zemsvītras piezīme).

43 Treškārt, runājot par trīs preču apakšgrupu struktūru un izplatīšanas kārtību, nozares funkcionēšanu un it īpaši lomu, kas ir bijusi trīs līmeņu izplatīšanas sistēmas vairumtirgotājiem, liecinot par objektīvajām saiknēm starp šīm apakšgrupām. Proti, vairumtirgotāji, kas pārdod visu trīs attiecīgo apakšgrupu preces, veidojot attiecīgo trīs apakšgrupu ražotāju kopīgu klientūru. Līdz ar to šiem ražotājiem esot liels stimuls koordinēt savu vispārējo rīcību un savu cenu politiku attiecībā pret vairumtirgotājiem. Attiecīgo koluzīvo darbību dalībnieki esot apzinājušies, kas tie piedalās ikgadējos cenu saskaņošanas ciklos attiecībā pret vieniem un tiem pašiem klientiem, ievērojot parasti pastāvīgo shēmu, lai varētu "rast efektīvāku atbildi to sarunās ar vairumtirgotājiem", kas tika rīkotas katru gadu. Saskaņošana esot notikusi nacionālajā līmenī, jo vairumtirgotāji, ar kuriem ražotājiem bija jāveic sarunas, pārsvarā esot bijuši nodibināti nacionālajā līmenī (apstrīdētā lēmuma preambulas apsvērumā 796. apsvēruma trešais ievilkums un 803.–805. apsvērums).

44 Ceturtkārt, saistībā ar cenu paaugstinājumu saskaņošanas mehānismiem Komisija ir secinājusi, ka šos paaugstinājumus parasti organizēja vienā un tādā pašā veidā un tādā pašā laikā visās dalībvalstīs attiecībā uz trim preču apakšgrupām. Šo preču ražotāji visās dalībvalstīs esot sekojuši kopīgai praksei, sistemātiski apmainoties ar saviem konkurentiem ar procentos izteiktām prognozēm par cenu paaugstināšanu nākamajā cenu ciklā; parasti tas notika, pirms tie šīs cenas paziņoja saviem klientiem un pirms tās stājās spēkā. Šīs darbības parasti esot notikušas tādās apvienību sanāksmēs, kuras tika regulāri organizētas visā aizliegtās vienošanās darbības laikā un kurās dalībnieki paziņoja par saviem cenu paaugstinājumiem (apstrīdētā lēmuma preambulas 806.–809. apsvērumā).

45 Piektkārt, pret konkurenci vērstās darbības papildus tām, kas attiecās uz cenu paaugstinājumu saskaņošanu, izpaudās vai nu kā nolīgumu noslēgšana saistībā ar konkrētiem notikumiem, vai arī konfidenciālas komercinformācijas apmaiņa vienā un tajā pašā laikā un līdzīgā veidā dažādu apvienību, kas atrodas dažādās dalībvalstīs, ietvaros. Šis darbības liecinot par aizliegtās vienošanās intensitāti un stabilitāti. Piemēram, 2004. gadā dalībnieki esot satikušies Beļģijā, Vācijā, Francijā, Itālijā un Austrijā, lai paaugstinātu savas cenas sakarā ar izejvielu cenu pieaugumu. 2002. gadā, lai ņemtu vērā euro ieviešanu, ražotāji esot vienojušies par jauno cenrāžu ieviešanas grafiku. Konfidenciālas komercinformācijas apmaiņa esot attiekusies galvenokārt uz neseniem datiem par pārdevumiem, parasti procentos norādot pieaugumu vai samazināšanos salīdzinājumā ar agrāku references periodu, un bieži vien uz prognozēm par pārdevumiem nākamajā mēnesī. Šīs darbības esot attiekušās uz tiem pašiem dalībniekiem, kas piedalījušies cenu paaugstināšanā, un tika organizētas to pašu apvienību ietvaros (apstrīdētā lēmuma preambulas 810.–813. apsvērums).

46 Sestkārt, runājot par pārrobežu saiknēm, Komisija vispirms norāda, ka kādā dalībvalstī rīkotās apspriedes par cenām reizēm izraisīja apspriedes par cenu paaugstinājumiem arī citās dalībvalstīs. Piemēram, nolīgums par dušas nodalījumu cenu paaugstinājumiem, ko noslēgusi Vācijas specializētā apvienība *Arbeitskreis Duschabtrennungen* (turpmāk tekstā – "*ADA*"), 2000. gadā izraisīja cenu saskaņošanu Austrijas apvienības *Arbeitskreis Sanitärindustrie* (turpmāk tekstā – "*ASI*") ietvaros. Turklāt tirgus apstākļi dažādās dalībvalstīs esot bijuši savstarpēji saistīti. Piemēram, 2001. gadā Austrijā esot tikuši veikti mēģinājumi pielīdzināt cenas Vācijā esošajām cenām. Visbeidzot lielo uzņēmumu meitasuzņēmumi, kas piedalījušies aizliegtajā vienošanās un atradušies Vācijā, paziņoja ne tikai cenas dalībvalstī, pie kuras piederēja nacionālā apvienība, kas organizējusi sanāksmi, bet arī cenas attiecībā uz citām dalībvalstīm (apstrīdētā lēmuma preambulas 818.–823. apsvērums).

47 Turklāt pārrobežu saiknes, kā arī centrālā tarifikācija vairākās dalībvalstīs darbojošos uzņēmumu ietvaros esot izskaidrojamas cita starpā ar starp dalībvalstīm esošo komerciālo plūsmu lielo apjomu, kā tas ir sanitārtehnikas izstrādājumu jomā. Šīs lielās komerciālās plūsmas liecinot, ka pret konkurenci vērsto pasākumu īstenošana esot ļāvusi radīt sinerģiju starp attiecīgajiem uzņēmumiem (apstrīdētā lēmuma preambulas 824.–833. apsvērums).

48 Septītkārt, runājot par centrālo tarifikāciju uzņēmumu ietvaros, lielākā daļa konstatētajā pārkāpumā iesaistīto daudznacionālo uzņēmumu esot piemērojušas centralizētu cenu politiku, ko kontrolēja katras attiecīgas grupas vadība. Konkrēti, šo daudznacionālo uzņēmumu vadībai esot bijis uzticēts noteikt sākumcenas, paredzot arī cenu diapazonus, kas ļautu meitasuzņēmumiem konkrētās valstīs pielāgot savas cenas, ņemot vērā to rīcībā esošo informāciju par saviem konkurentiem attiecīgā valstī. Piemēram, *Hansgrohe* iekšienē stratēģiskajam tarifikācijas birojam, kura mītne ir Vācijā, esot bijis uzticēts noteikt cenas, ņemot vērā zināšanas par tirgu un no tā meitasuzņēmumiem Eiropas Savienībā saņemto informāciju. Nelielus neatkarīgus ražotājus, kas piedalījās šajās apvienību sanāksmēs, esot ietekmējusi tajās notikusī informācijas apmaiņa par cenām (apstrīdētā lēmuma preambulas 834.–844. apsvērums).

49 Astotkārt, runājot par objektīvām saiknēm starp trim preču apakšgrupām, esot jāatzīmē attiecībā uz katru apakšgrupu vannas istabu aprīkojuma izstrādājumi, kurus *Hansgrohe* ir definējis kā tādus, kas pieder pie vannas istabā "redzamiem" izstrādājumiem. Objektīvas saiknes starp šīm trim preču apakšgrupām esot tikušas netieši atzītas, ciktāl apvienību sanāksmes attiecās uz divām vai trim preču apakšgrupām un ražotājiem esot bijusi kopīga klientūra. Turklāt attiecīgie uzņēmumi esot atzinuši, ka šīs trīs preču apakšgrupas ir "papildinošas", kas apstiprinot objektīvu saikņu esamību starp tām (apstrīdētā lēmuma preambulas 845. un 846. apsvērums).

50 Devītkārt, attiecībā uz cenu saskaņošanas mehānisma ilgtspēju Komisija norāda, ka attiecīgie koluzīvie pasākumi īstenojās atbilstoši vienam un tam pašam pastāvīgajam mehānismam pat pēc dažu dalībnieku izstāšanās. Šajā ziņā Komisija piemēram ir norādījusi, ka *Hansa* 1999. gada izbeidza savu dalību Itālijas apvienībā *Michelangelo*, kas nodarbojās gan ar sanitārtehnikas izstrādājumiem, gan ar keramikas izstrādājumiem, tajā pašā laikā turpinot piedalīties apvienībā *Euroitalia*, kas nodarbojās ar sanitārtehnikas izstrādājumiem un – ne tik lielā mērā – ar keramikas izstrādājumiem (apstrīdētā lēmuma preambulas 801. un 847. apsvērums un minētā lēmuma 1176. zemsvītras piezīme).

51 Desmitkārt, runājot par vadošā personāla dalību, mobilitāti un pilnvarām, esot bijuši vairāki piemēri tam, ka kādi pārstāvji pārgāja no viena pārkāpumā iesaistītā uzņēmuma kādā citā uzņēmumā vai uzņēmās atbildību par vairākām dalībvalstīm, vai arī piedalījās vairāku apvienību koluzīvajās sanāksmēs, kas tika organizētas vairākās dalībvalstīs. Šie apstākļi apstiprinot Komisijas secinājumus attiecībā uz to, ka pārkāpums attiecās uz vairākām precēm, un uz tā plašu ģeogrāfisku apjomu. Piemēram, [*V.*], *Sanitec* pārstāvis, piedalījās *SFP* koluzīvajās sanāksmēs Nīderlandē, kā arī grupas *Vitreous China Group* (turpmāk tekstā – "*VCG*") koluzīvajās sanāksmēs Beļģijā. Tas viņam ļāva informēt pārējos konkurentus par katrā apvienībā notikušajām apspriedēm. [*D.*] pārstāvēja *Ideal Standard* apvienības *ASI* ietvaros un piedalījās apspriedēs, kas attiecās ne tikai uz keramikas izstrādājumiem, bet arī uz sanitārtehnikas izstrādājumiem (apstrīdētā lēmuma preambulas 848. un 849. apsvērums un minētā lēmuma 1177.–1180. zemsvītras piezīme).

52 Otrām kārtām, Komisija izvērtē apstrīdētajā lēmumā norādīto uzņēmumu, tostarp prasītāju, dalību attiecīgajā vienotajā pārkāpumā (apstrīdētā lēmuma preambulas 850. apsvērums).

53 Pirmkārt, Komisijas ieskatā fakti liecinot par to, ka prasītāji, *Grohe*, *Ideal Standard*, *Sanitec*, *Hansa*, *Villeroy & Boch*, *Duscholux* un *Duravit* apzinājās vispārējo koluzīvo rīcību, jo tie zināja vai varēja sapratīgi paredzēt, ka konstatētais pārkāpums attiecas vismaz uz trim preču apakšgrupām, ņemot vērā, ka tie bija vismaz vienas saskaņošanas struktūras dalībnieki, bija arī vairāku daudzpreču apvienību locekļi un bija pārstāvēti vismaz trīs dalībvalstīs un specializētajās apvienībās, ar kuru starpniecību tie dibināja kontaktus ar citiem uzņēmumiem, kas konstatētā pārkāpuma ietvaros arī darbojās vairākās dalībvalstīs (apstrīdētā lēmuma preambulas 852. apsvērums).

54 Otrkārt, runājot konkrēti par prasītājiem, *Grohe*, *Ideal Standard* un *Sanitec* – tie visi ar savu meitasuzņēmumu, kas darbojas konkrētās valstīs, starpniecību esot piedalījušies apvienību koluzīvajās sanāksmēs attiecīgajās sešās dalībvalstīs. Turklāt tie visi esot piedalījušies koluzīvajās sanāksmēs vismaz vienā saskaņošanas struktūrā un bieži vien vairākās daudzpreču apvienībās. Visi šie uzņēmumi esot

bijuši tieši iesaistīti konstatētajā pārkāpumā saistībā ar trim preču apakšgrupām, uz kurām attiecas to darbības. Komisija precizē, ka prasītāji bija *IFS*, *ASI*, kā arī *SFP* un *Stichting Verwarming en Sanitair* (turpmāk tekstā – "*SVS*"), kura mītne ir Nīderlandē, dalībnieki. Šīs četras saskaņošanas struktūras tātad aptvēra trīs preču apakšgrupas. Tie piedalījās arī daudzpreču apvienībās *Euroitalia*, *HCT* un *Amicale du sanitaire*, kas tādējādi aptvēra vismaz divas preču apakšgrupas (apstrīdētā lēmuma preambulas 853. apsvērums).

55 No otras puses, ņemot vērā šā sprieduma 39.–54. punktā izklāstītos Komisijas vērtējumus, ir jāpārbauda, vai tā ir pamatoti secinājusi, ka attiecīgās darbības veidoja vienotu pārkāpumu, ko prasītāji apstrīd.

56 Vispirms ir jānorāda, pirmkārt, ka, lai gan prasītāji savā vienīgajā pamatā, ko tie izvirzījuši šīs prasības atbalstam, apgalvo, ka tie nebija piedalījušies vienotā pārkāpumā, turpretim tie, no vienas puses, neapstrīd faktus, ko tie iepriekš bija atzinuši administratīvā procesa gaitā, un, no otras puses, atzīst, ka bija pārkāpuši LESD 101. pantu un EEZ līguma 53. pantu. Šajos apstākļos, pamatojoties uz apstrīdētajā lēmumā izklāstītajiem faktiskajiem apstākļiem, kurus prasītāji neapstrīd šajā prasībā, ir jāpārbauda, vai Komisija ir pamatoti secinājusi, ka tie bija piedalījušies vienotā pārkāpumā, kas attiecās uz trim preču apakšgrupām, nevis tikai divos atsevišķos pārkāpumos, kuri attiektos uz divām preču apakšgrupām, ko tie ražo un tirgo, proti, sanitārtehnikas izstrādājumiem un dušas nodalījumiem.

57 Otrkārt, ir jāuzsver – kā to būtībā atzinusi Komisija savos apsvērumos, kas sniegti, tiesas sēdē atbildot uz Vispārējās tiesas uzdotajiem mutvārdu jautājumiem, – ka tai nav nekādas īpašas rīcības brīvības, lai noteiktu, vai prettiesiskas darbības ir vai nav daļa no vienota pārkāpuma. Turklāt Vispārējai tiesai ir jāveic vispusīga kontrole ne tikai par attiecīgajam pārkāpumam piemērojamo tiesību normu ievērošanu, bet arī par faktiem, kas likuši Komisijai apstiprināt vai noraidīt minētā pārkāpuma kvalifikāciju, aplūkojamajā lietā runājot par vienota pārkāpuma kvalifikāciju.

58 Aplūkojamajā lietā ir jāatzīst, ka desmit faktiskie apstākļi, uz kuriem atsaukusies Komisija un kuri minēti šā sprieduma 41.–51. punktā, tos aplūkojot kopumā, liek secināt, pirmkārt, vienota pārkāpuma esamību un, otrkārt, prasītāju dalību šajā pārkāpumā.

59 Pirmkārt, runājot par vienota pārkāpuma esamības konstatēšanu, pirmām kārtām ir jāsecina, ka Komisija vispārējo plānu, ko bija īstenojuši attiecīgie uzņēmumi, ir identificējusi kā plānu, kura vienīgais mērķis bija ļaut trīs attiecīgo preču apakšgrupu, kam ir papildinošs raksturs vannas istabu izgatavošanas procesā, ražotājiem vienas un tās pašas trīs līmeņu izplatīšanas sistēmas ietvaros saskaņot to cenu paaugstinājumus, ko tie prasīja no vairumtirgotājiem, kuri bija to kopīgie klienti. Šāds vērtējums izriet no konstatējumiem, ko Komisija izdarījusi apstrīdētā lēmuma preambulas 793. apsvēruma ceturtajā ievilkumā, kas daļēji citēts šā sprieduma 39. punktā, preambulas 793. apsvēruma trešajā ievilkumā un šī paša lēmuma preambulas 803.–805. apsvērumā, kas daļēji atspoguļoti šā sprieduma 43. punktā. Šo vērtējumu turklāt pastiprina Komisijas veiktā analīze, saskaņā ar kuru attiecīgās prettiesiskās darbības, kā prasītāji to atzinuši ne tikai administratīvajā procesā (skat. apstrīdētā lēmuma preambulas 931. apsvērumu un minētā lēmuma 934. zemsvītras piezīmi), bet arī, atbildot uz Vispārējās tiesas jautājumiem, tiesas sēdē, bija vērstas uz to, lai veidotu kopīgu nostāju attiecībās ar vairumtirgotājiem, kuriem ir ievērojama sarunvešanas vara, ņemot vērā nepieciešamību vienā un tajā pašā laikā gada gaitā informēt šos vairumtirgotājus par cenām, kas tiem būs piemērojamas attiecībā uz trīs preču apakšgrupām.

60 Otrām kārtām, Komisija ir norādījusi uz daudzām papildinātības saiknēm starp attiecīgajām prettiesiskajām darbībām, kas liecina par iepriekšējā punktā aprakstītā kopējā plāna esamību. Proti, par objektīvu liecinājumu tam, ka šis kopējais plāns ir ticis īstenots, būtībā ir uzskatāms vispirms fakts, ka attiecīgās darbības veica ievērojama un vienveidīga uzņēmumu grupa (skat. apstrīdētā lēmuma preambulas 796. un 797. apsvērumu, kas iztirzāti šā sprieduma 41. punktā), kuras darbība attiecās uz divām no trim preču apakšgrupām (skat. minētā lēmuma preambulas 801. apsvērumu, kas atspoguļots šā sprieduma 42. punktā), kas pieder pie vienas un tās pašas darbības nozares un ir papildinošas (skat.

apstrīdētā lēmuma preambulas 845. apsvērumu, ka atstāstīts šā sprieduma 49. punktā). Tālāk, pret konkurenci vērstās darbības, ko veica šī centrālā uzņēmumu grupa, norisinājās vairāku kopīgo saskaņošanas struktūru un daudzpreču apvienības ietvaros, bija vērstas uz kopīgu mērķi iegūt cenu paaugstinājumus gan gada ciklos, gan saistībā ar īpašiem notikumiem, kas attiektos uz vienu vai vairākām no trim preču apakšgrupām (skat. apstrīdētā lēmuma preambulas 810.–813. apsvērumu, kas atspoguļoti šā sprieduma 45. punktā), un bija uztvertas no dalībnieku puses tādējādi, ka tās būtu jākoordinē, lai to kopīgie klienti piekristu paaugstinājumiem (skat. apstrīdētā lēmuma preambulas 813. apsvērumu, kas minēts šā sprieduma 42. punktā). Visbeidzot minētās prettiesiskās darbības ir tikušas īstenotas atbilstoši vienai un tai pašai kārtībai un tikpat bieži (apstrīdētā lēmuma preambulas 806.–809. apsvērums, kas atstāstīti šā sprieduma 44. punktā), noteiktos gadījumos izmantojot vienus un tos pašus darbiniekus, kuriem bija uzticēts tās īstenot attiecībā uz vairākām preču apakšgrupām vairākās teritorijās (skat. apstrīdētā lēmuma preambulas 848. un 849. apsvērumu, kas izklāstīti šā sprieduma 51. punktā).

61 Otrkārt, saistībā ar prasītāju dalību konkrētajā vienotajā pārkāpumā Komisija ir pamatoti norādījusi, ka, tā kā prasītāji kopā ar citiem uzņēmumiem, kuri tikuši sodīti apstrīdētajā lēmumā, bija saskaņošanas struktūru un daudzpreču apvienību dalībnieki (skat. apstrīdētā lēmuma preambulas 853. apsvērumu, kas minēts šā sprieduma 54. punktā), ir jāuzskata, ka tie vismaz zināja par prettiesisko darbību kopumu, kas skar trīs preču apakšgrupas, un līdz ar to tie bija jāsoda par minēto vienoto pārkāpumu.

62 Šajos apstākļos ir jāatzīst, ka Komisija ir pamatoti secinājusi vienota pārkāpuma esamību un prasītāju dalību šajā pārkāpumā.

63 Ņemot vērā šā sprieduma 59.–62. punktā izklāstītos apsvērumus, ir secīgi jāizskata argumenti, ko izvirzījuši prasītāji, apgalvojot pirmām kārtām, ka daži faktiskie apstākļi, ko Komisija nav ņēmusi vērā, liek apšaubīt vienota pārkāpuma esamību konkrētajā lietā, un otrām kārtām, ka desmit faktiskie apstākļi, ko Komisija ir ņēmusi vērā, neļauj konstatēt vienota pārkāpuma esamību.

Par prasītāju argumentiem attiecībā uz faktiskajiem apstākļiem, ko Komisija apstrīdētajā lēmumā neesot ņēmusi vērā

64 Prasītāji izvirza četrus galvenos argumentus saistībā ar apgalvojumu, ka daži faktiskie apstākļi, ko Komisija nav ņēmusi vērā, liek apšaubīt vienota pārkāpuma esamību.

65 Komisija nepiekrīt šiem argumentiem.

66 Pirmkārt, prasītāji norāda, ka trīs preču apakšgrupas atšķiras viena no otras un pieder dažādiem tirgiem, jo tās nav savstarpēji aizstājamas.

67 Šajā ziņā pirmām kārtām ir jānorāda, ka apstāklis, ka trīs preču apakšgrupas pieder dažādiem tirgiem, neizslēdz vienota pārkāpuma esamību. Proti, no šā sprieduma 22. punktā atgādinātās judikatūras izriet, ka konstatējums par vienota pārkāpuma esamību pēc definīcijas nozīmē, ka attiecīgās pret konkurenci vērstās darbības skar atšķirīgas preces un pakalpojumus vai teritorijas. Otrām kārtām, aplūkojamajā lietā – kā Komisija to pareizi norādījusi tiesas sēdē, atbildot uz Vispārējās tiesas jautājumiem, – apstāklis, ka attiecīgās prettiesiskās darbības attiecas uz visiem "redzamiem" izstrādājumiem, kam ir papildinošs raksturs vannas istabu izgatavošanas procesā, ir uzskatāms par objektīvu liecinājumu par to, ka attiecīgie uzņēmumi ir bijuši ieinteresēti koordinēt savas prettiesiskas darbības attiecībā pret to kopīgajiem klientiem. Šajā ziņā ir jānorāda, ka prasītāji nav izvirzījuši nevienu argumentu, lai apstrīdētu Komisijas konstatējumu, kurš iekļauts cita starpā apstrīdētā lēmuma preambulas 805. apsvērumā un saskaņā ar kuru sanitārtehnikas izstrādājumu ražotāji koordinēja savas pret konkurenci vērstās darbības, lai kopīgi aizstāvētu savas intereses un "veidotu kopīgu nostāju" attiecībā pret vairumtirgotājiem. No šiem konstatējumiem izriet, ka prasītāju arguments šajā ziņā ir jānoraida kā nepamatots.

68 Otrkārt, prasītāji norāda, ka neviens no 17 apstrīdētā lēmuma adresātiem neražo un netirgo preces, kas aptvertu [visas] trīs apakšgrupas, un ka tikai pieci no tiem darbojās attiecībā uz divām preču apakšgrupām.

69 Šajā ziņā pirmām kārtām ir jāuzsver, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā nav secinājusi, ka 17 uzņēmumi, kurus tā sodījusi, piedalījās vienotā pārkāpumā. Proti, attiecībā uz dažiem apstrīdētajā lēmumā norādītajiem uzņēmumiem, piemēram, Itālijas uzņēmumiem *Cisal Rubinetteria SpA*, *Mamoli Robinetteria SpA*, *Rubineterrie Teoerema SpA*, *RAF Rubinetteria SpA* un *Zucchetti Rubinetteria SpA*, Komisija apstrīdētā lēmuma preambulas 879. apsvērumā norādīja, ka nevar uzskatīt, ka tie piedalījušies vienotā pārkāpumā, jo tās rīcībā nav pierādījumu, ka tie būtu piedalījušies apspriedēs, kas skartu trīs preču apakšgrupas ārpus Itālijas. Turpretim apstrīdētajā lēmumā Komisija ir konstatējusi, ka centrālā uzņēmumu grupa, kuru veidoja vismaz pieci uzņēmumi, tostarp prasītāji, ražoja preces, kas ietilpst divās no trim preču apakšgrupām, un ka minētie uzņēmumi saskaņošanas struktūru un daudzpreču apvienību ietvaros ir piedalījušies prettiesiskajās darbībās, kas skāra attiecīgi trīs un divas preču apakšgrupas, lielākā daļā vai visās sešās attiecīgajās dalībvalstīs (skat. apstrīdētā lēmuma preambulas 792., 853. un 854. apsvērumu). Apstāklis, ka šī centrālā uzņēmumu grupa bija iesaistīta dažādās prettiesiskajās darbībās, tātad liecina par kopējā plāna esamību, kaut arī visi attiecīgie uzņēmumi neražoja preces, kas piederētu pie trim apakšgrupām.

70 Otrām kārtām, ciktāl prasītāji apgalvo, ka, izņemot ārkārtas apstākļus, kas šajā gadījumā neesot iestājušies, Komisija nevarot konstatēt to dalību vienotā pārkāpumā saistībā ar preču apakšgrupām, ja tie neražo minētās preces, šāds arguments arī ir noraidāms. Proti, vispirms šis arguments, kas saistīts ar jautājumu, vai uzņēmums, kurš neražo keramikas izstrādājumus, var piedalīties pārkāpumā, kas ietver šādus izstrādājumus, nav saistīts ar jautājumu, vai ir iestājušies vienota pārkāpuma esamības nosacījumi attiecībā uz trim preču apakšgrupām. Turklāt katrā ziņā, kā tas izriet no šā sprieduma 25. punktā minētās judikatūras, uzņēmums var tikt atzīts par atbildīgu par pārkāpumu, kas daļēji aptver preces, ko tas neražo, ja tas ir zinājis par visām pārkāpjošajām darbībām, ko iecerējuši vai īstenojuši pārējie aizliegtās vienošanās dalībnieki to pašu mērķu labā.

71 Treškārt, prasītāji apgalvo, ka pārkāpuma "smaguma centrs" bija specifisks katrai no trim preču apakšgrupām. Prasītāju ieskatā, lai gan dažas apstrīdētajā lēmumā aprakstītas darbības patiešām attiecās uz vairāk nekā vienu no trim preču apakšgrupām, apstāklis, ka attiecīgais pārkāpums attiecās uz vairākām no šīm apakšgrupām, nav pietiekams, lai to varētu kvalificēt kā vienotu pārkāpumu. Šajā ziņā prasītāji izvirza divas argumentu virknes.

72 Pirmajā argumentu virknē prasītāji norāda, ka gan ikgadējā cenu paaugstinājumu saskaņošana, gan konfidenciālas komercinformācijas apmaiņa attiecās galvenokārt uz vienu no trim preču apakšgrupām un aptvēra tikai dažus no sešām attiecīgajām dalībvalstīm.

73 Šajā ziņā vispirms ir jākonstatē, ka, lai gan tiešām – kā to norāda prasītāji – lielākā daļa profesionālo apvienību sanāksmju attiecās uz vienu preču apakšgrupu tikai vienā dalībvalstī, tas neliek apšaubīt konstatējumu, ka attiecīgie uzņēmumi koordinēja savas pret konkurenci vērstās darbības attiecībā uz katru no trim preču apakšgrupām.

74 Turpinājumā ir jānorāda – kā to prasītāji atzīst savos procesuālajos rakstos –, ka trīs preču apakšgrupu cenu paaugstinājumu saskaņošana notika *ASI* un *SFP* ietvaros, kā arī *IFS* ietvaros – vismaz laiku pa laikam. Šajos apstākļos fakts, ka daudzpreču koordinācija bija vājāka vai pat vispār nepastāvēja attiecībā uz dažām no trim preču apakšgrupām citās attiecīgajās dalībvalstīs, proti, Beļģijā, Francijā un Itālijā, negroza konstatējumu par šādas daudzpreču koordinācijas pastāvēšanu Vācijā, Nīderlandē vai Austrijā.

75 Turklāt pretēji tam, ko apgalvo prasītāji, apstāklis, ka tie bija atzinuši, ka pret konkurenci vērstās darbības saistībā ar īpašiem notikumiem, tādiem kā euro ieviešana, izejvielu cenu paaugstināšana vai ceļu nodevu ieviešana, izpaudās kā saskaņotie cenu paaugstinājumi, liecina par papildinātības saiknēm

starp pret konkurenci vērstām darbībām, kas attiecās uz katru preču apakšgrupu, pat ja šīm darbībām bija tikai sekundārs raksturs salīdzinājumā ar regulārajām cenu paaugstinājumu saskaņošanas darbībām. Tas pats attiecas uz konfidenciālas komercinformācijas apmaiņu, attiecībā uz kuru prasītāji ir skaidri atzinuši, ka šī apmaiņa attiecās uz vairākām no trim preču apakšgrupām. Tas, vai šīm darbībām bija tikai sekundārs raksturs salīdzinājumā ar ikgadējās cenu paaugstinājumu saskaņošanas darbībām, neietekmē konkrēto darbību kā "vienota pārkāpuma" kvalifikāciju.

76 Visbeidzot, kā pareizi norāda Komisija savos procesuālajos rakstos, fakts, ka prasītāji – atbilstoši šā sprieduma 5. punktā norādītajam – ir iesnieguši pieteikumu par atbrīvojumu no naudas soda saskaņā ar 2002. gada paziņojumu par sadarbību attiecībā uz visām precēm "vannas istabu aprīkojuma" nozarē, ir faktiskais apstāklis, kuram ir nozīme saistībā ar vienota pārkāpuma esamības konstatēšanu. Pretēji tam, ko prasītāji apgalvojuši tiesas sēdē atbildē uz Vispārējās tiesas jautājumiem, šāds apstāklis var liecināt vismaz par to, ka prasītāji uzskatīja, ka attiecīgās darbības, kurās tie bija tieši iesaistīti, attiecībā uz sanitārtehnikas izstrādājumiem un dušas nodalījumiem bija savā starpā saistītas un veidoja daļu no viena un tā paša pārkāpuma.

77 Līdz ar to pirmā prasītāju argumentu, kas izklāstīti šā sprieduma 72. punktā, virkne ir jānoraida kā nepamatota.

78 Otrajā argumentu virknē prasītāji norāda, ka pārkāpumu ilgums atšķiras attiecībā uz katru no trim preču apakšgrupām – gan Beļģijā, gan Vācijā, Francijā un Itālijā. Tie apgalvo, ka nevar pastāvēt vienots pārkāpums, kas aptvertu trīs preču apakšgrupas un būtu sācies 1994. gadā, jo Vācijā pārkāpums attiecībā uz sanitārtehnikas izstrādājumiem ir sācies tikai 1998. gadā un pārkāpums attiecībā uz keramikas izstrādājumiem – tikai 2000. gadā.

79 Šajā ziņā ir jānorāda pirmām kārtām, ka Komisija nemaz nav secinājusi, ka vienotais pārkāpums būtu izdarīts attiecībā uz trim preču apakšgrupām visās dalībvalstīs laikposmā agrākais no 1994. gada 12. oktobra līdz 2000. gada 9. novembrim, bet tā ir secinājusi, ka vienotais pārkāpums šajā periodā ir attīstījies un pielāgojies laika gaitā atkarībā no attiecīgajām dalībvalstīm. Šis konstatējums izriet no apstrīdētā lēmuma 1. panta, kurā Komisija ir precīzi norādījusi laikposmus un teritorijas, kurās sodītie uzņēmumi bija piedalījušies dažādās prettiesiskajās darbībās, kas skāra katru no trim preču apakšgrupām un veidoja daļu no vienotā pārkāpuma. Otrām kārtām fakts, ka konkrētās prettiesiskās darbības sākās dažādos datumos – atkarībā no attiecīgajām dalībvalstīm un preču apakšgrupām –, nevar ietekmēt konstatējumu, ka materiālajā, ģeogrāfiskajā un laika ziņā pastāvēja vairāki pārklājumi starp prettiesiskajām darbībām attiecībā uz konkrētajām precēm, ko turklāt prasītāji neapstrīd. Runājot konkrēti par prasītājiem, var arī norādīt – kā Komisija to konstatējusi apstrīdētā lēmuma D tabulā –, ka tie bija piedalījušies prettiesiskajās darbībās Beļģijā, Vācijā, Francijā un Austrijā attiecībā uz divām preču apakšgrupām, kas atbilst to ražošanas darbībām, dažādos laikposmos, bet viena daļa no pārkāpuma laikposma tiem tomēr ir bijusi kopīga – no 1992. gada 16. oktobra līdz 2004. gada 15. jūlijam.

80 Tātad otrā prasītāju argumentu, kas izklāstīti šā sprieduma 78. punktā, virkne ir jānoraida kā nepamatota.

81 Ceturtkārt, prasītāji norāda, ka vienkārša nejaušība, ka var tikt īstenotas prettiesiskās darbības – aplūkojamajā lietā attiecībā uz vienu no trim preču apakšgrupām, kura atbilst precēm, ko attiecīgie uzņēmumi neražo, – nevarot likt pārkvalificēt divus atsevišķus pārkāpumus par vienu vienotu pārkāpumu. It īpaši tie norāda, ka, pat ja dažos gadījumos tie varēja "nojaust ikgadējās cenu paaugstinājumu saskaņošanas iespējamību keramikas izstrādājumu nozarē", tie nezināja par prettiesiskajām darbībām, kas norisinājās specializēto apvienību, kuras attiecas uz šiem izstrādājumiem, ietvaros.

82 Šajā ziņā tomēr – kā to norāda Komisija – ir jākonstatē, ka prasītāji savos procesuālajos rakstos ir skaidri atzinuši, ka cenu paaugstinājumu saskaņošana notika divās saskaņošanas struktūrās, pie kurām tie piederēja, proti, *ASI* un *SFP*. Šajos apstākļos Komisijai bija pamats secināt, ka prasītāji vismaz zināja par darbībām, kas vērstas pret konkurenci un kas veiktas attiecībā uz keramikas izstrādājumiem, kurus prasītāji paši neražo. Līdz ar to Komisija, atzīstot prasītājus par atbildīgiem par konkrēto vienoto pārkāpumu, ir rīkojusies atbilstoši šā sprieduma 24.–26. punktā izklāstītajai judikatūrai.

83 Tādēļ šis arguments ir noraidāms kā nepamatots.

84 Ņemot vērā visus šā sprieduma 66.–83. punktā izdarītos konstatējumus, ir jāsecina, ka neviens no četriem prasītāju argumentiem saistībā ar to, ko tie uzskata par objektīviem liecinājumiem par atšķirīgo pārkāpumu esamību, neatkarīgi no tā, vai tie aplūkojami atsevišķi vai kopā, nevar atspēkot Komisija secinājumu, ka ir ticis izdarīts vienotais pārkāpums, kurā piedalījušies prasītāji. Līdz ar to visa prasītāju šajā ziņā izvirzītā argumentācija ir jānoraida kā nepamatota.

Par prasītāju argumentiem attiecībā uz faktiskajiem apstākļiem, kurus Komisija ir kļūdaini ņēmusi vērā apstrīdētajā lēmumā

85 Prasītāji norāda, ka neviens no desmit liecinājumiem, ko Komisija ir ņēmusi vērā apstrīdētajā lēmumā un kas ir atgādināti šī sprieduma 41.–51. punktā, neesot ļāvis secināt par vienota pārkāpuma esamību.

86 Komisija iebilst pret šo argumentāciju.

87 Pirmkārt, prasītāji norāda, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 797. apsvērumā izklāstītais un šī sprieduma 41. punktā atgādinātais Komisijas vērtējums, atbilstoši kuram pastāv centrālā uzņēmumu grupa, neļaujot secināt par vienota pārkāpuma esamību, jo neviens no tiem neesot ražojis preces, kas ietilpst trīs apakšgrupās, un neesot aizliegtās vienošanās dalībnieks sešās attiecīgajās dalībvalstīs.

88 Šajā ziņā pietiek atgādināt, kā ir ticis norādīts šī sprieduma 70. punktā, ka apstāklis, ka neviens no uzņēmumiem, kuriem apstrīdētajā lēmumā ir ticis uzlikts sods, nav ražojis preces, kuras ietilptu visās trijās preču apakšgrupās, kas ir piemērojams attiecībā uz visām iesaistītajām dalībvalstīm, nepadara par spēkā neesošu konstatējumu, ka ir pastāvējusi ierobežota, bet vienveidīga vismaz piecu uzņēmumu grupa, kuri ir bijuši iesaistīti vienās un tajās pašās darbībās saistībā ar cenu paaugstinājumu attiecībā uz to kopīgajiem klientiem saskaņošanu, skarot divas no trim preču apakšgrupām un teritorijas – darbojoties šajās pašās teritorijās izveidotajās kopīgajās apvienībās. Šis faktors parāda, ka vismaz uzņēmumu, kuriem apstrīdētajā lēmumā ir ticis uzlikts sods, daļai īstenotās prettiesiskās darbības ir bijušas daļa no kopējā plāna, veidojot vienotu pārkāpumu.

89 Tādējādi pirmais prasītāju arguments ir jānoraida kā nepamatots.

90 Otrkārt, prasītāji norāda, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 798. apsvērumā izklāstītais un šī sprieduma 42. punktā atgādinātais Komisijas vērtējums, ka centrālā uzņēmumu grupa ir piedalījusies koluzīvajos nolīgumos visās dalībvalstīs vai to daļā un ir bijusi saskaņošanas struktūras daļa, esot kļūdains. Tās uzskata, ka no trīspadsmit apvienībām, kuras ir norādītas apstrīdētajā lēmumā, tikai trīs saskaņošanas struktūras esot attiekušās uz trim preču apakšgrupām un vienīgi trīs citas daudzpreču apvienības esot varējušas tikt uzskatītas par tādām, kas sedz divas no trim preču apakšgrupām. Turklāt šīs struktūras un apvienības esot attiekušās uz vairākām citām preču apakšgrupām, kuras nav trīs preču apakšgrupas.

91 Vispirms ir jānorāda, ka, pat ja pieņemtu, ka būtu pierādīts, kā to norāda prasītāji, ka ir pastāvējušas vienīgi trīs saskaņošanas struktūras un trīs daudzpreču apvienības, nevis astoņas apvienības, kuras ir attiekušās vismaz uz divām no trim preču apakšgrupām, kā Komisija to ir norādījusi apstrīdētā

lēmuma preambulas 796. apsvēruma otrajā ievilkumā, tas nepadarītu par spēkā neesošu konstatējumu, ka attiecīgās prettiesiskās darbības vismaz daļēji ir tikušas īstenotas un saskaņotas to pašu profesionālo apvienību ietvaros.

92 Turpinot, ar faktu, kā to norāda prasītāji, ka dažas no šīm saskaņošanas struktūrām un daudzpreču apvienībām ir attiekušās arī uz tādu preču apakšgrupām, kuras nav apstrīdētā lēmuma priekšmets, netiek atspēkots konstatējums, ka šīs struktūras un apvienības ir saskaņojušas pret konkurenci vērstās darbības attiecībā uz vairākām no trim preču apakšgrupām, uz ko attiecas minētais lēmums.

93 Visbeidzot prasītāju argumentu, ka Komisijas lietas materiālos esošie dokumenti neparādot, ka uzņēmumi, kas ir bijuši specializētu apvienību dalībnieki, būtu bijuši ieinteresēti citās preču apakšgrupās, nevis tajās, kuru dēļ tie pamatā ir sanākuši, atspēko fakti. Šajā ziņā, pirmkārt, ir jākonstatē, ka prasītāji nenorāda nevienu konkrētu argumentu, lai atspēkotu, piemēram, apstrīdētā lēmuma preambulas 801. apsvērumā minēto Komisijas konstatējumu, saskaņā ar kuru Vācijā *ADA*, kuras priekšmets ir bijuši dušas nodalījumi, dalībnieki ir paziņojuši *AGSI*, kuras priekšmets ir bijuši sanitārtehnikas izstrādājumi, dalībniekiem savu nodomu paaugstināt cenas, par ieganstu izmantojot eiro ieviešanu. Prasītāju izteiktais arguments, saskaņā ar kuru šādai paziņošanai šajā lietā neesot nozīmes, jo tā attiecoties uz informācijas paziņošanu saistībā ar īpašu notikumu, ir jānoraida kā nepamatots. Šāds arguments neatspēko konstatējumu, ka starp apvienībām, kuras ir attiekušās uz dažādām preču apakšgrupām, ir notikusi saziņa. Otrkārt, ir jānorāda, ka prasītāji neapstrīd citus konstatējumus, ko Komisija ir izdarījusi, piemēram, apstrīdētā lēmuma preambulas 800. apsvērumā, no kuriem izriet, ka *Euroitalia* dalībnieki ir piedalījušies apspriedēs, kas pamatā ir attiekušās uz sanitārtehnikas izstrādājumiem, bet papildus nodrošināja savu informētību arī par keramikas izstrādājumiem.

94 Tātad otrais prasītāju arguments ir jānoraida kā nepamatots.

95 Treškārt, saistībā ar apstrīdētā lēmuma preambulas 803. apsvērumā norādīto un šī sprieduma 43. punktā atgādināto Komisijas vērtējumu attiecībā uz struktūras un kopīgas izplatīšanas kārtības esamību prasītāji norāda, ka tie neapstrīd kopīgas klientu bāzes un kopīgas trīs līmeņu izplatīšanas sistēmas pastāvēšanu. Turpretim tie uzskata, ka, lai konstatētu vienota pārkāpuma esamību, šādiem faktoriem neesot nozīmes, jo trīs preču apakšgrupas esot atšķirīgas un vairumtirgotāji esot bijuši vairāku citu preču, nevis tikai to, kas ir apstrīdētā lēmuma priekšmets, pircēji.

96 Šajā ziņā ir jānorāda, ka pretēji tam, ko apgalvo prasītāji, un kā jau ir konstatēts šī sprieduma 60. punktā, tas, ka trīs apakšgrupās ietilpstošo preču ražotājiem, kas ir apstrīdētā lēmuma adresāti, ir kopīgs klientu loks, t.i., vannas istabu vairumtirgotāji, izskaidro iemeslus, kuru dēļ visi uzņēmumi ir bijuši ieinteresēti koordinēt savu vannas istabu aprīkojuma cenu paaugstinājumus.

97 Turklāt argumenti, kurus prasītāji ir snieguši, atbildot uz Vispārējās tiesas sēdē uzdotajiem jautājumiem, un saskaņā ar kuriem cenu paaugstināšanas kalendāra datumi esot izrietējuši no objektīviem faktoriem, t.i., ka vairumtirgotājiem esot bijis jānosaka savu cenu saraksts nākamajam gadam, ka vairumtirgotāji nekad neesot iebilduši pret tādu cenu paaugstināšanu, ko tie katrā ziņā ir pārnesuši uz saviem klientiem, vai ka tie esot iepirkuši preces no lielāka apakšgrupu loka nekā trīs apakšgrupas, uz ko attiecas apstrīdētais lēmums, nepadara par spēkā neesošu iepriekšējā punktā atgādināto vērtējumu, atbilstoši kuram ražotāji, kuri ir darbojušies trīs preču apakšgrupu jomā, ir uzskatījuši, ka to interesēs ir saskaņot savu rīcību attiecībā uz to cenu paaugstināšanu, kuras tie ir prasījuši no to kopīgajiem klientiem un kuras ir tikušas noteiktas ikgadēji.

98 Tādējādi trešais prasītāju arguments ir jānoraida kā nepamatots.

99 Ceturtkārt, saistībā ar apstrīdētā lēmuma preambulas 806. apsvērumā norādīto un šī sprieduma 44. punktā atgādināto pret konkurenci vērsto darbību struktūru un kopīgajiem mehānismiem prasītāji uzskata, ka Komisijas vērtējums, ka tie ir bijuši līdzīgi, esot pretrunā faktam, ka pret konkurenci vērstu

darbību datumi esot atšķirusies atkarībā no trim preču apakšgrupām un attiecīgajām dalībvalstīm. Turklāt šīs līdzības esot izrietējušas no pašas trīs līmeņu izplatīšanas sistēmas, kas vannas istabu aprīkojuma ražotājiem esot likusi paziņot par cenu paaugstināšanu tajos pašos gada laikposmos, to izsakot cenu procentuālajos lielumos.

100 Šajā ziņā, pirmkārt, kā Komisija ir norādījusi savos procesuālajos rakstos, ir jāatzīmē, ka, lai gan ir tiesa, ka laikposmi, kuros ir notikušas pret konkurenci vērstas darbības, ir atšķirušies atkarībā no attiecīgajām preču apakšgrupām un teritorijām, tomēr ir skaidrs, ka saistībā ar ikgadējo cenu paaugstināšanu ļoti līdzīgas pret konkurenci vērstas darbības ir tikušas veiktas attiecībā uz katru no trim preču apakšgrupām katrā dalībvalstī un tas ir noticis nepārtraukti starp 1992. gada 16. oktobri un 2004. gada 9. novembri.

101 Otrkārt, prasītāju apgalvojumi, ka pret konkurenci vērstas darbības esot bijušas līdzīgas trīs līmeņu izplatīšanas sistēmas dēļ, nevis atspēko, bet drīzāk apstiprina konstatējumu, ka ražotājiem, kuri ir darbojušies trīs preču apakšgrupu jomā, ir bijusi kopīga interese saskaņot savu rīcību attiecībā uz cenu paaugstināšanu.

102 Tātad ceturtais prasītāju arguments ir jānoraida kā nepamatots.

103 Piektkārt, saistībā ar apstrīdētā lēmuma preambulas 810. apsvērumā norādīto un šī sprieduma 45. punktā atgādināto Komisijas vērtējumu prasītāji norāda, ka prettiesisko darbību, kas ir saistītas ar īpašiem notikumiem, līdzība neesot nozīmīga, jo šīm darbībām esot tikai sekundārs raksturs, tās nekad neesot attiekušās uz visām apstrīdētajā lēmumā minētajām sešām dalībvalstīm un ne vienmēr esot segušas trīs preču apakšgrupas.

104 Šajā ziņā, pirmkārt, ir jānorāda, ka prasītāji neapstrīd tostarp apstrīdētā lēmuma preambulas 811. apsvērumā norādītos Komisijas vērtējumus, saskaņā ar kuriem 2004. gadā ražotāji, sekojot izejvielu cenu paaugstinājumam, ir saskaņojuši savas cenas piecās dalībvalstīs. Otrkārt, prasītāji tāpat neapstrīd konstatējumu, ko Komisija kā piemēru ir norādījusi apstrīdētā lēmuma 1104. zemsvītras piezīmē, attiecībā uz informācijas par dušas nodalījumu un sanitārtehnikas izstrādājumu pārdevumiem apmaiņu, kas 2003. gada 17. janvāra sanāksmes gaitā ir notikusi starp keramikas izstrādājumu ražotājiem. Tādējādi Komisijas konstatējumi nevis izslēdz, bet drīzāk apstiprina, ka vismaz 2003. un 2004. gadā ir notikusi attiecīgo uzņēmumu dažādās dalībvalstīs veikta saskaņošana attiecībā uz trim attiecīgo preču apakšgrupām, ieskaitot saskaņošanu saistībā ar īpašiem notikumiem.

105 Tātad piektais prasītāju arguments ir jānoraida kā nepamatots.

106 Sestkārt, prasītāji norāda, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 818. apsvērumā norādītajiem un šī sprieduma 46. punktā atgādinātajiem Komisijas vērtējumiem par pārrobežu saiknēm starp attiecīgajām prettiesiskajām darbībām neesot nozīmes, lai pierādītu, ka pārkāpuma joma ir ietvērusi trīs preču apakšgrupas.

107 Šajā ziņā, kā pamatoti norāda prasītāji, ir jākonstatē, ka pārrobežu saikņu esamība starp attiecīgajām prettiesiskajām darbībām pati par sevi neļauj pierādīt, ka konstatētais pārkāpums ir attiecies uz trim preču apakšgrupām. Tomēr šo pārrobežu saikņu esamība liecina par to, ka ir bijis nepieciešams, lai attiecīgās prettiesiskās darbības tiktu saskaņotā veidā īstenotas dažādās dalībvalstīs, kurās ražotāji, kuru darbība ir attiekusies uz trim preču apakšgrupām, šo darbību ir īstenojuši.

108 Tādējādi ir jānorāda, pirmkārt, ka, lai gan pārrobežu saikņu esamība pati par sevi nav uzskatāma par objektīvu liecinājumu par kopējā plāna pastāvēšanu, tomēr šajā lietā, ņemot vērā citus Komisijas norādītos objektīvos apstākļus, tā palīdz konstatēt, ka attiecīgo prettiesisko darbību īstenošanai bija jābūt teritoriāli saskaņotai. Otrkārt, šāds faktors katrā ziņā nepadara par spēkā neesošiem citus Komisijas konstatējumus, kas ir izteikti, lai pierādītu kopējā plāna pastāvēšanu.

109 Šajos apstākļos sestais prasītāju arguments ir jānoraida kā nepamatots.

110 Septītkārt, saistībā ar apstrīdētā lēmuma preambulas 818. un 824. apsvērumā norādīto un šī sprieduma 48. punktā atgādināto Komisijas vērtējumu par, pirmkārt, komerciālu plūsmu starp dalībvalstīm un, otrkārt, centrālas tarifikācijas daudznacionālajos uzņēmumos esamību prasītāji uzskata, ka, analizējot pārkāpuma attiecībā uz lielu preču skaitu pastāvēšanu, šiem vērtējumiem neesot nozīmes.

111 Ir jākonstatē, kā pamatoti norāda prasītāji, ka neviens no diviem iepriekšējā punktā minētajiem faktoriem pats par sevi nav pietiekams, lai secinātu par to, ka drīzāk pastāv vienots pārkāpums, nevis atšķirīgi pārkāpumi.

112 Tomēr ir tiesa, pirmkārt, ka centrālā tarifikācija ir ļāvusi lieliem daudznacionālajiem uzņēmumiem, kas darbojas vienā vai vairākās no trim preču apakšgrupām un kas ir bijuši pārstāvēti daudzpreču apvienībās (*ASI*, *IFS*, *Michelangelo* vai *SFP*), ņemt vērā daudzpreču apvienību sanāksmēs iegūto informāciju, lai centrālā līmenī noteiktu savas cenas attiecībā uz visām ģeogrāfiskajām teritorijām un visām preču apakšgrupām, uz kurām ir attiekusies to ražošanas darbība. Otrkārt, tāpat ir taisnība, ka komerciālo plūsmu starp dalībvalstīm esamība parāda, ka attiecīgajām prettiesiskajām darbībām ir bijusi vairāku valstu ģeogrāfiskā dimensija.

113 Tādējādi divi iepriekšējā punktā izskatītie faktori liecina par to, ka, ņemot vērā Komisijas sniegtos liecinājumus, kuri ir uzskaitīti šī sprieduma 41.–45. punktā, attiecīgie uzņēmumi ir bijuši ieinteresēti saskaņot savu cenu paaugstinājumus. Turklāt katrā ziņā ir jākonstatē, ka šie divi faktori neļauj atspēkot citus Komisijas vērtējumus, uz kuriem tā ir pamatojusies, lai secinātu par vienota pārkāpuma esamību.

114 Tātad septītais prasītāju arguments ir jānoraida kā nepamatots.

115 Astotkārt, saistībā ar apstrīdētā lēmuma preambulas 845. apsvērumā norādīto un šī sprieduma 49. punktā atgādināto Komisijas vērtējumu par objektīvajām saiknēm starp trim preču apakšgrupām prasītāji norāda, ka fakts, ka trīs preču apakšgrupas tiek uzskatītas par tās "redzamām" precēm, neietekmējot vienota pārkāpuma kvalifikāciju. Vairākas "redzamu" vannas istabu preču apakšgrupas, kas nav tās, kuras ir minētas apstrīdētajā lēmumā, neesot bijušas koluzīvo darbību priekšmets. Turklāt vārdkopai "redzamas preces" neesot nosakāmas ekonomiskas nozīmes.

116 Šajā ziņā ir jāatgādina, kā jau ir ticis norādīts šī sprieduma 96. punktā, ka konstatējums, ka trīs preču apakšgrupas tiek pārdotas vieniem un tiem pašiem klientiem vienā un tajā pašā izplatīšanas lokā, ir nozīmīgs faktors, lai novērtētu, vai starp attiecīgajām pret konkurenci vērstajām darbībām pastāv papildinātības saiknes. Kā ir norādīts šī sprieduma 97. punktā, tas, ka apstrīdētais lēmums attiecas tikai uz daļu no vannas istabu "redzamām precēm", kas ir sanitārtehnikas izstrādājumi, dušas nodalījumi un keramikas izstrādājumi, neietekmē konstatējumu, ka vismaz attiecībā uz šīm trim preču apakšgrupām ir pastāvējušas objektīvas papildinātības saiknes, kas norāda, ka attiecīgie uzņēmumi ir saskaņojuši to veiktos cenu paaugstinājumus.

117 Tātad astotais prasītāju arguments ir jānoraida kā nepamatots.

118 Devītkārt, prasītāji norāda, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 847. un 848. apsvērumā norādītie un šī sprieduma 50. un 51. punktā atgādinātie devītais un desmitais apstāklis neesot ļāvuši secināt par vienota pārkāpuma esamību.

119 Šajā ziņā, pirmkārt, saistībā ar apstrīdētā lēmuma preambulas 847. apsvērumā norādīto un šī sprieduma 50. punktā atgādināto vērtējumu attiecībā uz saskaņošanas mehānisma ilgtspēju ir jākonstatē, kā to pamatoti norāda prasītāji, ka fakts, ka koluzīvu pasākumu pastāvēšana laika ziņā ir turpinājusies, lai gan daži uzņēmumi ir izbeiguši savu dalību šajos pasākumos, pats par sevi neļauj pierādīt, ka attiecīgās prettiesiskās darbības ir bijušas drīzāk vienots pārkāpums, nevis atsevišķi pārkāpumi.

120 Tomēr šajā lietā šis faktors, ņemot vērā citus Komisijas izdarītos konstatējumus, apstiprina, ka vannas istabu nozarē ir pastāvējis kopējais uz konkurences izkropļošanu vērsts plāns, kas ir turpinājis pastāvēt, lai gan daži uzņēmumi ir pārtraukuši savu dalību minētajā vienotajā pārkāpumā.

121 Otrkārt, ņemot vērā apstrīdētā lēmuma preambulas 848. apsvērumā norādīto un šī sprieduma 52. punktā atgādināto faktu, ka vairāki darbinieki ir nomainījuši uzņēmumu un palikuši tajā pašā darbības nozarē, ka viņi savu profesionālo darbību ir veikuši saistībā ar vairākām preču apakšgrupām un ka viņi savu attiecīgo uzņēmumu ir pārstāvējuši vairākās apvienībās, kuru ietvaros ir notikušas prettiesiskās darbības, ir jānorāda, ka faktors, ka darbinieki ir mainījuši uzņēmumu un palikuši tajā pašā darbības nozarē, pats par sevi nepierāda, ka attiecīgās darbības ir bijušas vienots pārkāpums, nevis atšķirīgi pārkāpumi.

122 Tomēr šis faktors, kā arī fakts, ka vieni un tie paši darbinieki prettiesiskās darbības attiecībā uz vairākām preču apakšgrupām ir īstenojuši vairākās apvienībās, kurās ir notikusi prettiesiskā rīcība, ņemot vērā citus Komisijas norādītos un šajā spriedumā izskatītos apstākļus, liecina par to, ka kopējā uz konkurences izkropļošanu visā vannas istabu aprīkojuma nozarē vērstā plāna īstenošanas nosacījumi tādējādi ir tikuši atviegloti.

123 Katrā ziņā divi šī sprieduma 118. punktā atgādinātie faktori nepadara par spēkā neesošu Komisijas izdarīto vienota pārkāpuma konstatējumu.

124 Šajos apstākļos devītais prasītāju arguments ir jānoraida kā nepamatots.

125 Tādējādi no šī sprieduma 87.–124. punktā izklāstītās analīzes izriet, ka, atbilstoši faktiskajiem apstākļiem, aplūkojot tos kopumā, secinot, ka attiecīgās prettiesiskās darbības ir bijušas daļa no vienota pārkāpuma, Komisija nav pieļāvusi kļūdu vērtējumā.

126 Šajos apstākļos vienīgais prasītāju izvirzītais pamats un tādējādi šī prasība ir jānoraida kā nepamatota.

Par tiesāšanās izdevumiem

127 Atbilstoši Vispārējās tiesas Reglamenta 87. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā prasītājiem spriedums ir nelabvēlīgs, tiem jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus saskaņā ar Komisijas prasījumiem.

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA (ceturtā palāta)

nospriež:

1) prasību noraidīt;

2) Masco Corp., ***Hansgrohe AG, Hansgrohe Deutschland Vertriebs GmbH, Hansgrohe Handelsgesellschaft mbH, Hansgrohe SA/NV, Hansgrohe BV, Hansgrohe SARL, Hansgrohe SRL, Hüppe GmbH, Hüppe Ges.mbH, Hüppe Belgium SA*** **un** ***Hüppe BV*** **sedz savus, kā arī atlīdzina Eiropas Komisijas tiesāšanās izdevumus**.

Pelikánová Jürimäe Van der Woude

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2013. gada 16. septembrī.

[Paraksti]

Satura rādītājs

Tiesvedības priekšvēsture 2

Tiesvedība un lietas dalībnieku prasījumi 3

Juridiskais pamatojums 4

Par pirmo iebildumu – kļūdām, kas esot pieļautas, nosakot vienota pārkāpuma esamības un uzņēmumu dalības šādā pārkāpuma nosacījumus 4

Par otro iebildumu attiecībā uz kļūdām faktisko apstākļu novērtēšanā, kā rezultātā pārkāpums tika kvalificēts kā vienots un tika konstatēta prasītāju dalība minētajā pārkāpumā 6

Par prasītāju argumentiem attiecībā uz faktiskajiem apstākļiem, ko Komisija apstrīdētajā lēmumā neesot ņēmusi vērā 11

Par prasītāju argumentiem attiecībā uz faktiskajiem apstākļiem, kurus Komisija ir kļūdaini ņēmusi vērā apstrīdētajā lēmumā 14

Par tiesāšanās izdevumiem 18